

Volby v praxi Data a volby

16.9. 2022

DOC. MGR. MICHAL PINK, PH.D.

Volby 1634 - 1940

- ▶ Volby do roku 1776 – má to smysl?
- ▶ Později tisk – gramotnost, etnicita atd.
- ▶ 1800 – je všeobecné volební právo nezbytné?
- ▶ Postupné rozšiřování volebního práva
- ▶ Illinois – nikdo nesmí sledovat, jak kdo hlasoval – trestný čin
- ▶ West Virginia – opak, lze to deklarovat
- ▶ Bezpečná zóna 150 stop od volební místnosti
- ▶ 1934 – Jerzy Neyman – „statistický“ přístup založený na náhodě

Exit poll

- ▶ Šetření s volbami – Koho jste právě volil?
- ▶ Vznik v USA, Colorado – Denver ve 40. letech
- ▶ 1948 – Chicago Tribune – diskreditace

1967 – Warren Mitofsky

- ▶ První reálný „exit poll“ - Kentucky
- ▶ Motivace z divadla – názory odcházejících
- ▶ CBS – první klient a také zájemce o informace
- ▶ Začátek mediální soutěže
- ▶ Začátek popularity podobných šetření
- ▶ Kontrola volebních výsledků medií
- ▶ Členové volební komise „straníci“

„Nová éra“

- ▶ 1968 – CBS a 1973 NBC
- ▶ Nárůst popularity doprovázel nárůst přístupnosti médií
- ▶ Vyplnění času po uzavření volebních místností / Podrobnější data o voličích
- ▶ Zajímavé informace „v zajímavém čase“
- ▶ Voter News Service – sdružení společností: ABC, CBS, CNN, Fox, NBC, a AP + tisk (90 léta)
- ▶ Snížení finančních nákladů/absence kontroly

Čtyři základní záměry

- ▶ **Předpověď volebního výsledku** – čas?
- ▶ **Charakteristiky elektorátu** – kdo, proč a koho volí? Zájem politiků – minimální
- ▶ ČR – naposled 2010, zadavatel ČT
- ▶ Spíše akademická obec a odborná veřejnost ?
- ▶ **Kontrola proti volebním podvodům**
- ▶ **Umožňuje studovat „zkušenost“** (prožitek, zážitek) z voleb – jak moc složitá a příjemná je pro různé skupiny voličů samotná volba (technické parametry voleb, jak je volební místnost přístupná atd.)

Silné stránky – plusy

- ▶ Tazatelé s větší pravděpodobností osloví respondenta, který skutečně volil - část oslovených odmítne účast, odlišení voliče od osob s jiným posláním - volby v úřadu
- ▶ Oslovuje respondenty bezprostředně po volbách, kdy si ještě vše pamatují. Menší zkreslení – je dokázáno, že při průzkumech pořádaných poté, co je oznámen vítěz, je nadhodnocen právě vítěz.

Slabé stránky – mínus

- ▶ Komplikovaná, drahá a delikátní operace v terénu, stovky vyškolených „ad hoc“ tazatelů
- ▶ Nelze mít stálé zaměstnance, volby 1X4 roky?
- ▶ Zkušenost USA šest tazatelů na volební místnost
- ▶ Dotazník musí být krátký, většinou max. 1 strana
- ▶ Otázky musí být jednoduché a krátké.
- ▶ Nelze efektivně využívat pobídky k účasti na šetření (losy, slevové poukazy atd.)

Shy voter – slabá stránka

- ▶ **Shy Tory Factor** 1992, 2015
- ▶ V obou případech – hung parlament
- ▶ Konzervativci – jasná většina
- ▶ Voliči určité strany cíleně odmítají účast v šetření (celkově cca 10%)
- ▶ Pocit „nedůležitosti, nerovnocennosti hlasu“
- ▶ Zaznamenání věku, času, etnicita, atd.
- ▶ Dodatečný sběr informací – USA (dvě strany)
- ▶ Narůstající vliv

Proč selhání – volič si „vymýšlí“

- ▶ 2015 – Británie, rozdíl oproti předpovědím
- ▶ Různé vysvětlení: techniky, vzorek, registrace voličů, rozdílný design výzkumu atd.
- ▶ Proklamací – konám něco jiného než říkám...
- ▶ Vliv „spirály mlčení“ Elisabeth N. Neumann
- ▶ Izolace jedinců s marginálním názorem
- ▶ Volič strany o niž si myslí, že je nepopulární

Selhání

- ▶ 2000: Georg W. Busha – Florida vítěz?
- ▶ Tisk měl horší postavení – ztráta důvěry
- ▶ RTI (Research Triangle Institute) – kontrola ze strany zadavatelů, kteří se stále slučují
- ▶ 1992 + 2015 Británie – výsledek Konzervativců
- ▶ Slovensko ?

Alternativní techniky

- ▶ **Dotazování poštou** - malá návratnost, oslovují nejen účastníky voleb x mohou být delší a komplikovanější, relativně levné a logisticky nenáročné, osoba tazatele neovlivňuje respondenta
- ▶ **Telefonické dotazování** – podobné plus a mínus jako poštou, otázky se musí číst nahlas, musí tedy být jednoduché, osoba tazatele může ovlivnit respondenta
- ▶ **Internetové dotazování** – problém reprezentativnosti (je 70ti letý uživatel internetu typickým důchodcem?). Řešení rychlé a celkem levné. Otázky mohou být komplexnější, možno připravit tak, že respondent odpovídá jen na otázky pro něj relevantní (nabízení otázek na základě předchozích odpovědí).
- ▶ **Soukromé databáze** – USA

Vzorkování – sampling

- ▶ Určení podmínek dotazování
- ▶ Podmínka – náhoda, každý volič má stejnou šanci
- ▶ Lepší kontrola – dvojitý výběr
- ▶ Oblasti, které reprezentují všechny známé i neznámé vlastnosti – všechny skupiny
- ▶ Dvojitá kontrola – zda předchozí výsledky odpovídají reálným výsledkům
- ▶ Pokud ano, vyberete další okrsky do souboru

Tazatel – respondent

- ▶ Důležité pravidlo: každý „n – tý“ respondent
- ▶ Např. každý třetí, čtvrtý atd. volič
- ▶ Dále základní pravidla pro práci s dotazníkem
- ▶ Ideální je samostatné vyplnění a „urna“
- ▶ Spolupráce s okrskovou komisí – klidné místo

Závěrem?

- ▶ Důležité funkce – volební zkušenost a data
- ▶ Rychlé info o výsledku – spíše zábava
- ▶ Média postupně ustupují od financování
- ▶ „Nepřesnost výsledků“ – horší kvalita
- ▶ Internet a databáze nahradí minulou praxi
- ▶ EP není ideální pro odhalení podvodů
- ▶ Výzva pro akademické prostředí – převzetí bývalé role médií